

Onderwerp	
Actieplan 'Basis op orde 2023-2025: voor toekomstbestendige natuur- en milieueducatie'	
Nummer	2023/351535
Portefeuillehouder	Robbert Berkhout
Programma/beleidsveld	beleidsveld 4.5 Overige beheertaken
Afdeling	Bedrijven (BE)
Auteur	Tamminga, E.
Telefoonnummer	06-43049916
Email	etamminga@haarlem.nl
Kernboodschap	De gemeente Haarlem beheert zeven locaties in de stad die natuur- en milieueducatie bieden: twee stadsboerderijen (Schoterhoeve en Houthoeve), vier schooltuincomplexen (Schotertuin, Kortenaertuin, Cornelia Westerdorptuin, Poelpolder (in ruste)) en de hoofdlocatie in de Haarlemmer Kweektuin (volière, Groene kas, plantverkoop, Springertuin anno 1911). Met 190.000 bezoekers per jaar slaat de gemeente een belangrijke brug tussen gemeentelijke ambities, onderwijsdoelen en de maatschappij. De gemeente werkt via drie programmalijnen Recreatie, Educatie en Participatie én het beheer van de locaties aan de verbinding tussen mens, stad en natuur. De gemeente investeerde lang niet in natuur- en milieueducatie. Diverse werk- en bezoekerslocaties voldoen niet aan de Arbo-normen. Er is sprake van achterstallig onderhoud. Dit was aanleiding om in 2022 eerste maatregelen te nemen en een actieplan op te stellen. Hiermee voldoet de gemeente aan de wet- en regelgeving, waarmee het maatschappelijk rendement en de sociale impact verhogen. Dit zal de educatie over natuur en milieu faciliteren. Om het achterstallig onderhoud tussen nu en 2025 op te lossen, zijn incidentele investeringen nodig. Bovendien bestaat de wens om twee locaties samen te voegen: de Schotertuin en de Schoterhoeve. Verder is de locatie Poelpolder niet meer in gebruik. De educatie zal actief naar diverse scholen worden toe gebracht. Hiermee komen 2 locaties vrij voor andere initiatieven. Om een integrale afweging te maken worden de benodigde middelen via de voortgangsrapportage en kadernota aan de gemeenteraad voorgelegd. Met deze eenmalige investering kan de gemeente weer jaren vooruit.
Behandelveorstel voor commissie	Het collegebesluit wordt ter bespreking aangeboden aan de commissie Beheer.

Relevante eerdere besluiten	Niet van toepassing
Besluit College d.d. 9 mei 2023	Het college van burgemeester en wethouders Besluit: 1. Het actieplan 'Basis op orde 2023-2025: voor toekomstbestendige natuur- en milieueducatie' vast te stellen. 2. De hiervoor benodigde incidentele budgetten van € 100.000 in 2024 en € 100.000 in 2025 en de benodigde investering van € 1,2 miljoen af te wegen bij de Kadernota 2024 3. Tot het samenvoegen van de schooltuinlocatie Schotertuin en de stadsboerderij Schoterhoeve waardoor de Schotertuin een icoon wordt voor natuur- en duurzaamheidseducatie (Schoterdroom) én het terrein van de Schoterhoeve op termijn vrijkomt voor andere functies voor de stad. 4. De schooltuinlocatie Poelpolder vrij te geven voor andere functies voor de stad. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

De gemeente Haarlem beheert zeven locaties in de stad die natuur- en milieueducatie bieden: twee stadsboerderijen (Schoterhoeve en Houthoeve), vier schooltuincomplexen (Schotertuin, Kortenaertuin, Cornelia Westerdorptuin en Poelpolder (in ruste)) en de hoofdlocatie in de Haarlemmer Kweektuin (volière, Groene kas, plantverkoop, Springertuin anno 1911). Met 190.000 bezoekers per jaar slaat de gemeente een belangrijke brug tussen gemeentelijke ambities, onderwijsdoelen en de maatschappij. De gemeente werkt via drie programmaliijnen Recreatie, Educatie en Participatie én het beheer van de locaties aan de verbinding tussen mens, stad en natuur.

De gemeente heeft lang niet in natuur- en milieueducatie geïnvesteerd. Wel heeft de raad "bij de begrotingsbehandeling 2022 met het amendement 34 "NME gebouw verduurzaamd" een financiële impuls van € 2,5 miljoen goedgekeurd om het Witte Gebouw (Kleverlaan 11) grootschalig te renoveren om er zo een gemeentelijk duurzaamheidsicoon van te maken. Dit amendement is bij de Kadernota 2023 verwerkt. Diverse andere werk- en bezoekerslocaties voldoen niet aan de Arbo-normen. Er is sprake van achterstallig onderhoud. Dit was aanleiding om in 2022 eerste maatregelen te nemen en een actieplan op te stellen. Door de basis op orde te brengen kan de gemeente voldoen aan de wet- en regelgeving, noodzakelijke kwaliteit verbeteren en het maatschappelijk rendement en

de sociale impact verhogen. Dat moet leiden tot een goed functionerende manier om educatie over natuur en milieu over het voetlicht te brengen. Uiteindelijk – op wat langere termijn – heeft de gemeente meer ambitie met educatie over natuur en duurzaamheid: doorgroeien naar hét expertisecentrum voor natuur- en duurzaamheidseducatie in de regio met brede aantrekkingskracht. Dat vraagt verdere uitwerking na 2025.

Een aantal van de belangrijkste doelen om natuur- en milieueducatie voor de periode 2023-2025 naar een hoger plan te tillen, zijn:

1. Stadsbreed geprogrammeerde educatie passend bij de leerdoelen van het primair onderwijs op de thema's; Natuur & Stad, Voedsel & Gezondheid, Gebruik & Hergebruik, Klimaat & Energie, Dier & Mens.
2. Een fysiek en sociaal veilige werkomgeving die voldoet aan wet- en regelgeving.
3. Onderhoud, beheer- en ontwikkelplannen voor alle locaties, die educatie bieden over natuur en milieu, met heldere procedures, beheerafspraken en geborgde beheergelden.

Om het achterstallig onderhoud tussen nu en 2025 op te lossen, zijn incidentele investeringen nodig. De benodigde middelen worden via de voortgangsrapportage 2023 en Kadernota 2024 aan de gemeenteraad voorgelegd en integraal afgewogen. Het is een bevoegdheid van het college om het actieplan 'Basis op orde 2023-2025: voor toekomstbestendige natuur- en milieueducatie' vast te stellen.

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. Het actieplan 'Basis op orde 2023-2025: voor toekomstbestendige natuur- en milieueducatie' vast te stellen.
2. De hiervoor benodigde incidentele budgetten van € 100.000 in 2024 en € 100.000 in 2025 en de benodigde investering van € 1,2 miljoen af te wegen bij de Kadernota 2024
3. Tot het samenvoegen van de schooltuinlocatie Schotertuin en de stadsboerderij Schoterhoeve waardoor de Schotertuin een icoon wordt voor natuur- en duurzaamheidseducatie (Schoterdroom) én het terrein van de Schoterhoeve op termijn vrijkomt voor andere functies in de stad.
4. De schooltuinlocatie Poelpolder vrij te geven voor andere functies in de stad en de schooltuineducatie aan de oostzijde van het Spaarne anders in te vullen dan elders in de stad met 'dienstverlening op maat'.

3. Beoogd resultaat

Een belangrijke brug kunnen slaan tussen gemeentelijke ambities, onderwijsdoelen en de maatschappij. De gemeente werkt via drie programmalijnen Recreatie, Educatie en Participatie én het beheer van de locaties aan de verbinding tussen mens, stad en natuur.

Met het vaststellen van het actieplan kan de gemeente de basis op orde brengen en de stappen zetten die nodig zijn om natuur- en milieueducatie goed te laten functioneren en op een adequaat

niveau te brengen. Op die manier neemt het maatschappelijk rendement en de sociale impact van de gemeente toe. Met natuur- en milieueducatie betreft de gemeente meer (jonge) Haarlemmers intensiever bij de opgaven van de stad rond natuur, milieu en duurzaamheid.

4. Argumenten

Het besluit past in het ingezet beleid.

Het besluit draagt bij aan de programma 4 'aantrekkelijke woon-werkstad' en dan specifiek 4.3 'aantrekkelijke leefomgeving' en 4.5 'overige beheertaken', programma 1 'maatschappelijke participatie' en programma 5 'schone en duurzame stad'. Ook past het op meerdere fronten in het coalitieakkoord 'Actie! Aan de slag voor een sociale, groene en leefbare stad. Coalitieakkoord 2022-2026'. Verder sluiten de vastgestelde Omgevingsvisie (2021), het Groenbeleidsplan (2022), Actieprogramma Circulair, Continuering Afvalscheiding (CAS) en de Haarlemse Routekaart duurzaamheid (2022) aan bij het voorliggende het 'Actieplan Basis op orde 2023-2025: voor toekomstbestendige natuur- en milieueducatie'.

Het actieplan geeft uitvoering aan de geconstateerde gebreken en kijkt verder vooruit.

Uit risico-inventarisatie-onderzoeken (RI&E) uit 2019 blijkt dat diverse locaties die natuur- en milieueducatie bieden, niet aan de veiligheidsnormen van de Arbo-wetgeving voldoen. Daarom is het noodzakelijk te investeren in de diverse opstellen (bezoek- en werklocaties), achterstallig onderhoud weg te werken en de veiligheid te waarborgen. Dat gebeurt op een zodanige manier dat het meteen past in de langetermijnambities.

Kansen door samenvoeging van Schoterhoeve en Schotertuin

De opstellen van de Schoterhoeve voldoen niet meer aan de veiligheidseisen. Renovatie is nodig voor een fors bedrag. Ook de dierverblijven behoeven verbetering. Het samenvoegen van de locaties Schoterhoeve en Schotertuin biedt diverse voordelen:

- a. Het te beheren aantal locaties vermindert.
- b. Budgetten worden efficiënt (toekomstgericht) besteed.
- c. Er ontstaat een nieuwe eigentijdse en inspirerende locatie.
- d. De locatie wordt breder toegankelijk en trekt meer bezoekers.
- e. Meer educatiemogelijkheden door kruisbestuiving van boerderij en schooltuin.
- f. Er komt circa 3.500 m² schaarse gemeenteground, het terrein van de huidige Schoterhoeve, beschikbaar voor andere functies. Dit wordt betrokken bij de gebiedsontwikkeling en mogelijke positionering van sportvoorziening.

De samenvoeging van de Schotertuin en de Schoterhoeve resulteert in het project 'Schoterdroom'.

Dienstverlening op maat biedt beter perspectief voor Oost en Schalkwijk

NME startte het afgelopen schooltuinseizoen in de Poelpolder op proef niet op. Belangrijkste reden was dat het maatschappelijk rendement sterk achterblijft. Andere redenen zijn dat de kleigrond hier moeilijk te bewerken is en dat de toegankelijkheid onvoldoende is, wat zorgt voor weinig aanloop.

Het gemeentelijk terrein kan voor andere functies aangewend worden. De wens is om de schooltuineducatie aan de oostzijde van het Spaarne anders in te vullen dan elders in de stad met 'dienstverlening op maat'. Bijvoorbeeld door met een bakfiets de scholen actief te bezoeken in plaats van leerlingen naar de schooltuin te laten komen. De verwachting is dat het maatschappelijk rendement groter is als educatie op of nabij de scholen plaatsvindt op het schooltuincomplex de Poelpolder.

Het actieplan is afgestemd met diverse stakeholders

Het onderdeel 'samenvoegen Schotertuin / Schoterhoeve' is besproken met diverse stakeholders in de omgeving. Dat zijn onder andere: Stichting Ecosol Effect, scouting Brigitta, wijkraad Sinnevelt, wijkraad Delftwater, wijkraad Planetenwijk en de adviescommissie Schoterbos.

Financiën

De uitvoering van het actieplan vergt een eenmalige investering. De totale kosten van de uitvoering bedragen € 1,4 miljoen. Voor € 1,2 miljoen wordt een voorstel gedaan in het investeringsprogramma voor de jaren 2023, 2024 en 2025. Dit bedrag bestaat uit kosten voor renovatie en vernieuwing van opstallen, dierverblijven en grondplannen voor de schooltuincomplexen en stadsboerderijen. Voor uitvoeringstaken van het Actieplan voor natuur- en milieueducatie is een budget van € 200.000 nodig uit de exploitatiebegroting, te dekken uit de algemene middelen. Dit budget is bedoeld onder andere bedoeld om de educatie te actualiseren. Beide aanvragen worden in de voortgangsrapportage 2023/ Kadernota 2024 aan de raad voorgelegd voor een integrale afweging. De structurele middelen voor natuur- en milieu educatie bedragen € 1,1 miljoen, bestaande uit € 900.000 personeelskosten en € 200.000 materieel budget. Ook levert de gemeente een bijdrage aan de stichting Haarlemmeer Kweektuin.

5. Risico's en kanttekeningen

Juridisch-planologische afwijking nodig Schotertuin

Schooltuincomplex Schotertuin is bestemd als park in de vigerende beheerverordening Schoterbos (2016). Er is sprake van een juridisch-planologisch risico om het vrijwilligershuisje en de verplaatsing van boerderij Schoterhoeve gerealiseerd te krijgen. Dit verlangt een uitgebreide omgevingsvergunningaanvraag en/of wijziging in het termijn vast te stellen Omgevingsplan.

Het schooltuincomplex Poelpolder wordt vrijgegeven voor ander gebruik

Aangezien het maatschappelijk rendement van het schooltuincomplex de Poelpolder laag was, zal de educatie voor Oost en Schalkwijk op maat worden ingevuld. Hiermee kan het complex worden vrijgegeven voor ander gebruik.

6. Uitvoering

Na het besluit:

- worden stakeholders geïnformeerd over het besluit.
- start de uitvoering conform de prioriteiten in het actieplan 'Basis op orde 2023-2025: voor een toekomstbestendige natuur- en milieueducatie'.
- vindt verdere planvorming plaats om de stadsboerderij Schoterhoeve te verhuizen en te integreren met de Schotertuin, én om de Schoterdroom te realiseren.
- zal verdere uitvoering worden gegeven om het witte gebouw op de Kweektuin te verduurzamen.

7. Bijlage

1. Actieplan 'Basis op orde 2023-2025: voor een toekomstbestendige natuur- en milieueducatie'